

Van donker naar Licht

De diensten in de Stille Week

Witte Donderdag, Goede Vrijdag en de Paaswake

Christus Triumfatorkerk, 1, 2 en 3 april 2021

Voorgangers: ds. Jaap van den Akker en Mirjam Rigterink (Predikant in opleiding)

Witte Donderdag

KOMEN

- Welkomstwoord
- We steken een kaars aan
- Aanvangslied 'Alles wat over ons geschreven is' (Lied 556: 1, 4, 5)
- Moment van Stilte
- Bemoediging en drempelgebed

WOORD

- Lezing Marcus 14: 17-25
- Lied 'Gij die ver voor ons uit' (Lied 559: 1, 3 en 4)
- Inleiding op de maaltijdviering

In het dagblad *Trouw* is een serie verhalen aan de gang met als titel 'Nieuw Christendom'. Afgelopen dinsdag ging de aflevering over kunst. Over twee bladzijden werd een meditatieve kunstwandeling in Venray beschreven.

Twaalf kunstenaars geven een hedendaagse interpretatie van het Laatste Avondmaal. Venray is een eindje weg, maar mocht u nog een uitje zoeken de komende paasdagen, mij lijkt het interessant en inspirerend.

Er was een kunstwerk in de krant dat ik vooral interessant vond.

Deze.

Een ets van Maria Kapteijns, een katholieke kunstenares uit Eindhoven.

U ziet – in zwart-wit - een lange witte tafel en in een ruimte, met veel ramen zo te zien.

Het doet mij meteen denken aan het Laatste Avondmaal –

onmiskenaar. Het lijkt op het beroemde schilderij van Leonardo da Vinci. De tafel, de ruimte, de schikking. Dat is geen toeval. Maar er is iets integrerends aan de hand met dit schilderij. Het is niet zomaar het laatste avondmaal. Allereerst: er ontbreekt iemand. Tenminste op alle schilderijen van het Laatste Avondmaal zit Jezus in het midden. Hier is **deze** plek leeg. Wat heeft dat te betekenen?

En dan de naam van het schilderij. Het schilderij van Maria Kapteijns is *Twaalf keer Judas*. In de krant van dinsdag legt de kunstenares die titel uit. Aan deze tafel zitten niet de twaalf leerlingen van Jezus. Nee aan deze tafel heeft de kunstenares twaalf Judassen geëet. Twaalf Judassen uit andere beroemde schilderijen uit de kunstgeschiedenis, heeft zij hier bij elkaar aan tafel gezet. En de meeste Judassen herken je ook, als je dit weet. De meesten hebben een geld **zakje** me dertig zilverlingen in hun hand.

Een laatste avondmaal met twaalf Judassen aan tafel.

Dat zet aan het denken.

Je moet maar net weten dat het twaalf Judassen zijn om deze tafel. Je moet maar net de titel van het schilderij hebben gelezen: twaalf keer Judas. Als je oppervlakkig kijkt dan zie je gewoon het laatste avondmaal.

En dat is ook de bedoeling, denk ik.

De andere elf leerlingen van Jezus waren geen heilige boontjes.

Wij zijn vanavond rond deze zelfde tafel verenigd. Waar we ook zijn. Hier in de kerk met acht.

Thuis alleen, met een partner, of gezin. In een verpleeghuis of verzorgingshuis. Wij zitten geestelijk verbonden om deze tafel.

En dit schilderij stelt ons de vraag:

Waar zit de Judas in mij?

“Het is een van jullie twaalf, die met mij uit dezelfde kom eet.”

We eten niet uit dezelfde kom zo meteen. U heeft uw eigen matse. We drinken niet uit dezelfde beker. U heeft uw eigen flesje. Maar bij normaal avondmaal doen we dat natuurlijk wel. Delen van het zelfde brood en drinken uit dezelfde beker. Dus geestelijk verbonden doen we dat zo meteen ook. En dus geldt het woord van Jezus ons ook vanavond. We eten uit dezelfde kom, Jezus, Judas en wij. Ook wij leveren Jezus uit. Als we wegstijgen, als we even geen zin hebben, als we ons beter voor doen dan we zijn, als we liever kiezen voor de korte termijn, en ga zo maar door.

Net als Judas en zijn collega's delen wij zo meteen brood en wijn. Delen wij van het lichaam van Jezus. En waar wij in Jezus' naam brood en wijn delen is Jezus aanwezig.

Hoe zit dat dan op dit schilderij? Waar is Jezus bij deze twaalf Judassen? Ik denk, Ik geloof dat Jezus ook op dit schilderij wel aanwezig is.

Kijk maar goed: Daar waar normaal Jezus staat afgebeeld. Centraal op het schilderij staat het brood en de beker.

Zo delen wij zo meteen brood en wijn. Wie we ook zijn. Met onze goede en slechte kanten. Zo delen wij brood en waar, waar we ook zijn en met wie. Wij delen brood en wij in verbondenheid met elkaar. En in aanwezigheid van Jezus Christus. Dit brood is mijn lichaam.

Amen

- Lied 'Wie als een God wil leven hier op aarde' (Gezangen voor Liturgie I, 57)

MAALTIJD VAN DE HEER

- Voorbeden

- Inzameling van de gaven

De opbrengst is bestemd voor de 40-dagentijdcollecte van Kerk in Actie.

U kunt uw bijdrage overmaken op IBAN NL65 INGB 0001 7687 12

t.n.v. Diaconie Wijkgem. Bezuidenhout o.v.v. Kerk in Actie.

- Nodiging
- Tafelgebed 'Gij de weet' (Liturgische Gezangen I, 170)
- Onze Vader
- Inleiding
- Delen van brood en wijn
- Dankgebed

- Lied 'Blijf mij nabij' (Lied 247: 1 en 2)
- Luthers Avondgebed

Het avondmaalstel wordt de kerk uitgedragen door de diaken.

Aan het einde van deze viering wordt de zegen niet uitgesproken en is er geen uitleidende muziek omdat Witte Donderdag, Goede Vrijdag en de Paaswake één doorlopende viering vormen.

Goede Vrijdag

*Diaken draagt een groot tafel kruis en plaats het op de tafel.
We zijn stil. Piano zet in Kerkenraad gaat op zijn plaats zitten*

- Stilte
- Lied 'Blijf mij nabij' (Lied 247: 2 en 3)
- Bemoediging en Drempelgebed
- Lied 'Mijn God, mijn God, waarom verlaat Gij mij' (Psalm 22, 3 en 8)
- Gebed
- Inleiding op het Lijdensevangelie
De lezing van gisteren eindigde met de zin:
"Nadat ze de lofzang hadden gezongen, vertrokken ze naar de Olijfberg"
En daar wordt het pas echt donker.
De nacht valt.
De trouwe leerlingen die met hem zouden waken vallen in slaap.
Jezus wordt door doodsangst overmand.
Hij bidt tot tranen toe bewogen.
En dan – dan staat Judas daar weer bij het vallen van de nacht.
Met een zwaar bewapende bende notabene.

Kan het nog donkerder? Kan het duister van de nacht nog zwaarder drukken?

Het is een retorische vraag

We weten waarom we hier bij het vallen van het duister in de kerk vandaag een viering hebben. Waarom u thuis mee kijkt en de sfeer van deze Goede Vrijdag zo goed zo kwaad de huiskamer laat binnenkomen.

Ja – het kan nog donkerder. Het eindigt niet met de arrestatie van Jezus. Het eindigt niet met een vals proces met valse getuigen. Het eindigt niet met een veroordeling.

Nee. Vóór deze nacht is afgelopen is er een terechtstelling geweest.

Is een onschuldig mens als een misdadiger gekruisigd.

En heeft hij het uitgeroepen:

Eloi, Eloi, lema sabachtani?

Mijn God, mijn God waarom hebt u mij verlaten?

Het donkerste moment van de bijbel.

Waarom? Waarom moet het zo donker worden, voor er een wending kan plaatsvinden?

Omdat dit moment onderdeel van die wending uitmaakt.

God kan er pas echt voor ons zijn als hij ten diepste het hele mens-zijn kent en heeft doorstaan, tot in de dood. Tot in de God verlatenheid.

Dat is natuurlijk onmogelijk, maar toch gebeurt het.

In Jezus weet God wat het is om je totaal alleen te voelen.

In Jezus sterf God met ons.

In Jezus weet God van het diepste duister.

Een wonder.

Een wonder dat we vanavond opnieuw beleven.

In Woord en Liturgie - Luister maar.

- Lied 'Jezus, om uw lijden groot' (Lied 558: 1)
- Lezing Marcus 15: 16-26 en 33-37 (Mirjam)
- De paaskaars wordt gedooft
We zijn een moment stil, daarna luisteren we naar muziek.
- Lezing Marcus 15: 38-39 (Mirjam)
- Lied 'Jezus, om uw lijden groot' (Lied 558: 9 en 10)

ANTWOORD

- Rond het kruis - 'Groot kyrie' en voorbeden
Dit alles leggen we neer bij u God – bij wie moeten we anders zijn. Bij u leggen we deze gebeden neer. Hier uitgesproken. Thuis uitgesproken, of onuitgesproken gebleven maar zwaar op ons hart drukkend.
- Stil gebed
- Lied 'Nu valt de nacht' (Lied 590: 1, 2 en 3)

De paaskaars wordt de kerk uitgedragen, het blijft stil, er klinkt geen muziek.

Paaswake

De viering van deze driedaagse dienst vóór Pasen wordt morgenavond voortgezet met de Paaswake om 21.00 uur.

Op deze avond maken we de tocht van het duister naar het licht van de vroege paasmorgen mee.

- Lied 'Nu valt de nacht' (Lied 590: 4 en 5)
- Lezing Marcus 15: 42-47
- Lezing Genesis 1: 1-2
- Lezing Exodus 1: 8-11a
De diaken draagt de nieuwe paaskaars naar het podium.
Voorganger: "Licht van Christus", beantwoord met: "Heer, wij danken U"

diaken of cantor: gemeente:

Licht van Chris - tus! Heer, wij dan - ken U.

- Lied 'Als alles duister is' (Lied 598)
Glerry Sewdajal brengt de paaskaars binnen
Als iedereen een brandend aansteekkaarsje heeft, stopt het zingen en staan we in een halve cirkel op het podium. Jaap nodigt iedereen uit (thuis en in de kerk) om zijn/haar waxinelichtje aan te steken.
- Lofgebed
- Lied 'Licht dat ons aanstoot in de morgen' (Lied 601: 1, 2 en 3)
- Lezing Genesis 1: 3-5
- Lezing Exodus 12: 40-42
- Korte overweging

Vanavond begonnen we te lezen over duisternis die op de vloed lag en over hoe het volk in Egypte in slavernij leefde. Maar 'toen was er licht', lasen we net. En we zagen het ook. Het werd hier binnengedragen en thuis heeft u misschien ook een lichtje aangestoken. Het is nog wel wat aarzelend. Morgenochtend klinkt de trompet en is het volop Pasen, maar vanavond stappen we met ons ene been voorzichtig het licht in, terwijl we met het andere nog een beetje ongelovig in het donker staan.

Wel mooi, om vanavond stil te staan bij die overgang. Want misschien is dat ook gewoon vaak hoe het is. Dat je niet zomaar in het volle licht kunt stappen als je uit het donker komt. Straks lezen we het slot van het evangelie van Marcus en eigenlijk past dat verhaal wel heel mooi op deze avond. Want het vertelt over opstanding, maar groot feest is het niet. Het is nog heel vroeg, staat er, de zon komt net op: ook in dit verhaal kiert er licht aan de horizon. Maar vervolgens horen we een vreemde geschiedenis. Twee vrouwen komen bij het graf, vinden de steen weggerold en in het graf zit een jongeman die hun zegt dat Jezus is opgewekt. "Vertel het aan zijn leerlingen en ga dan naar Galilea, want daar zul je hem zien", zegt de jongeman. En wat doen de vrouwen? Rennen ze, uitzinnig van vreugde, naar Jezus' vrienden en familie? Integendeel. Ze vluchten weg en zeggen tegen niemand iets want ze zijn bang. En daar stopt het dan, het oudste verhaal dat we in de bijbel hebben over Jezus: het evangelie van Marcus. Een nogal onverteerbaar slot. In alle andere evangeliën verschijnt Jezus na zijn opstanding zelf aan zijn leerlingen. En ook van het evangelie volgens Marcus zijn handschriften gevonden waarin aan dit slot nog verschijningsverhalen zijn toegevoegd. Of handschriften met tenminste een páár regels, over hoe de vrouwen tóch naar de leerlingen gaan om te vertellen wat ze hebben meegemaakt.

Het evangelie van Marcus is geschreven na het jaar 70, als Jeruzalem door de Romeinen verwoest is. De Joden die op een Messias hoopten, vragen zich vertwijfeld af hoe het verder moet. Die Messiaanse belofte van een toekomst waar iedereen in vrede en vrijheid kan wonen, moeten we die wel blijven doorvertellen? Al eeuwenlang gaat die belofte met hen mee. Doorverteld met verhalen over de schepping van het licht en over de bevrijding uit onderdrukking. Is die belofte ijdele hoop die ze alleen maar van de regen in de drup helpt?

Ook wij hebben verhalen doorgegeven gekregen. Van licht. Van bevrijding. Van leven na dood. Verhalen van hoop en verlangen en troost. Hebben we de moed om ze te blijven vertellen? Geloven we er nog in? Vanavond vertellen we ze door. Om elkaar een hart onder de riem te steken: zodat we ons niet neerleggen bij 'hoe het nu eenmaal is in deze wereld', maar opdat we op zoek gaan naar daar wat het licht kiert. En opdat we zelf proberen, op onze eigen plek, licht te zijn. Aarzelend licht soms. Maar toch.

"Ga naar Galilea, want daar zul je hem zien", zegt de jongeman. Galilea: dat is waar het verhaal over Jezus begon. Dat is waar hij zieken genas, brood deelde, verhalen vertelde en waar hij mensen op allerlei manieren weer nieuwe toekomst gaf. Wij moeten terug naar Galilea of anders gezegd: we moeten verder met wat Jezus daar deed. Dan zullen we hem zien, of in elk geval: dan zullen we hem zichtbaar maken. Lichaam van Christus. Zo moge het zijn.

- Muziek
- Lied 'Een lied tot Jezus Christus' (Gezangen voor Liturgie I, 154)
- Lezing Marcus 16: 1-8
- Lied 'Sta op! – Een morgen ongedacht' (Lied 630: 1, 2)
- Slotgebed en Onze Vader

GAAN

- Slotlied 'Sta op! - Een morgen ongedacht' (Lied 630: 3 en 4)
- De zegen wordt gezongen

